

ŠKOLSKO/OPĆINSKO/GRADSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2017. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja:

1. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Školskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

**U PRVIH PET ZADATAKA JEDAN JE TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽI SLOVO
ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

1	
---	--

1. Koliko topografskih karata mjerila 1 : 50 000 prikazuje jednaku površinu kao topografska karta 1 : 200 000?
a) 2 b) 4 c) 8 d) 16

1	
---	--

2. Koji sadržaj, osim voda, prikazuje orohidrografska karta?
a) klimu b) naselja c) reljef d) vegetaciju

1	
---	--

3. Koji od navedenih planeta nema prirodnih satelita?
a) Mars b) Neptun c) Saturn d) Venera

1	
---	--

4. Zbog čega se izmjenjuju godišnja doba?
a) zbog rotacije i izmjene dana i noći b) zbog revolucije i nagnutosti Zemljine osi
c) zbog spljoštenosti Zemlje d) zbog mjesečevih mijena

1	
---	--

5. Koja je od navedenih ekspedicija pružila prvi praktični prilog dokazu o sfernom obliku Zemlje kao cjeline?
a) Cookova b) Kolumbova c) Magellanova d) Vasca da Game

**U SVAKOME OD SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA DVA SU TOČNA ODGOVORA.
ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

2	
---	--

6. Koje su znanstvene discipline dio društvene geografije?
a) demogeografija b) geobotanika c) geomorfologija
d) hidrogeografija e) urbana geografija

2	
---	--

7. Koje su među navedenim vrstama geografskih karata izdvojene prema mjerilu?
a) tematske karte b) topografske karte c) pomorske karte
d) pregledne karte e) opće karte

2	
---	--

8. Koje od navedenih država **ne** koriste srednjoeuropsko vrijeme?
a) Finska b) Kosovo c) Rumunjska d) Srbija e) Španjolska

2	
---	--

9. Koje su tvrdnje povezane s pojmom datumske granice točne?
a) U XV. stoljeću Magellanovo je brodovlje preplovalo današnju datumsku granicu.
b) Datumaska granica dijeli Atlantik na istočni i zapadni dio.
c) Novi Zeland je istočno od datumske granice.
d) Kad s istočne polutke prelazimo na zapadnu polutku preko datumske granice, treba oduzeti jedan dan.
e) Otok Mala Diomeda nalazi se u blizini datumske granice i pripada SAD-u.

U SLJEDEĆIH DVANAEST ZADATAKA DOPUNI REČENICE.

2	
---	--

10. Od ekvatora na sjever i jug određuje se geografska _____, a od početnog meridijana na istok i zapad određuje se geografska _____.

3	
----------	--

11. Osnovna jedinica u SI sustavu za mjerenje duljine (udaljenosti) naziva se _____, ali se u astronomiji kao osnovna jedinica za mjerenje udaljenosti u Sunčevom sustavu koristi _____, a jednaka je srednjoj udaljenosti _____ od Sunca.

2	
----------	--

12. Listom topografske karte 1 : 100 000 predočava se prostor od _____ minuta geografske širine i _____ minuta geografske dužine, a listom topografske karte 1 : 25 000 predočava se prostor od _____ geografske širine i _____ geografske dužine.

2	
----------	--

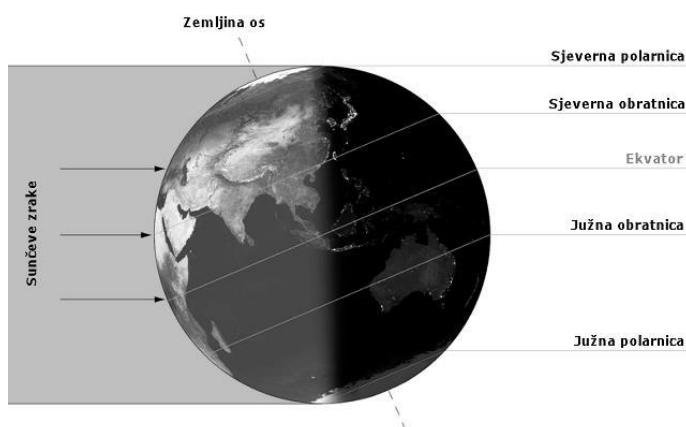
13. Ime zvijezde po kojoj se može orijentirati na sjevernoj polutki, a koja pokazuje smjer sjevera, je _____. Ime zvijezda kojemu pripada ta zvijezda je _____.

2	
----------	--

14. Magnetska deklinacija je kut koji pravac _____ sjevera zatvara s pravcem _____ sjevera.

3	
----------	--

15. Zemlja se nalazi u prikazanom položaju u odnosu na Sunce _____ (upiši datum).
U Argentini će tada započeti _____ (upiši godišnje doba), a u Hrvatskoj _____ (upiši godišnje doba).

2	
----------	--

16. Promatrač koji je sa svog stajališta sekstantom izmjerio visinu Sunca **55°30'** na sjeveru u dnevnoj kulminaciji u ekvinociju nalazi se na _____° i _____' _____ geografske širine. Koliko bi iznosila visina Sunca na sjeveru u dnevnoj kulminaciji ukoliko bi se promatrač pomaknuo 10° bliže ekvatoru? _____° i _____'.

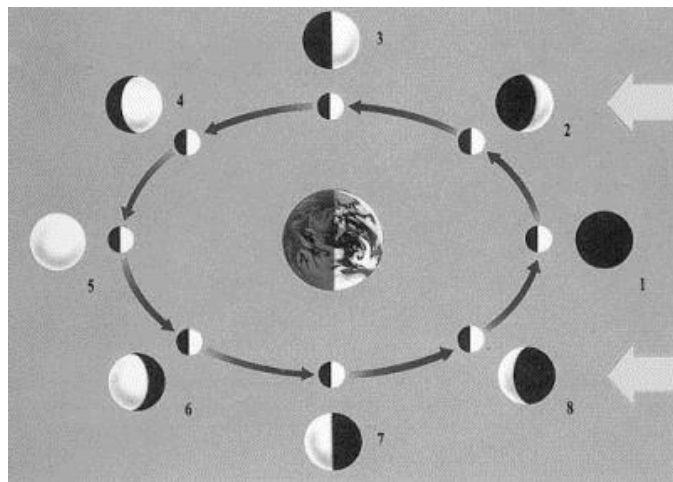
Prostor za računanje

1	
----------	--

17. Postupak obnavljanja (dopunjavanja i ispravljanja) sadržaja izvornih karata naziva se _____.

2	
---	--

18. Mjesečeva mijena u kojoj se Mjesec vidi kao u poziciji 1 na priloženoj slici naziva se _____, a Mjesečeva mijena u kojoj se Mjesec vidi kao u poziciji 7 na priloženoj slici naziva se _____.

2	
---	--

19. Na geografskim kartama u mjerilu 1 : 100 000 reljef je prikazan metodom _____, a na geografskim kartama mjerila 1:1 000 000 metodom _____.

2	
---	--

20. Van der Grintenovu projekciju prema obliku geografske mreže ubrajamo u _____ projekcije, a po očuvanom elementu vjernosti u _____ projekcije.

2	
---	--

21. Zelenom je bojom na topografskim kartama prikazana _____, a na općim preglednim geografskim kartama zelena boja služi za prikazivanje _____.

U SVAKOM OD SLJEDEĆA TRI ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

2	
---	--

22. Planet Venera **ima** / **nema** satelite u svojoj orbiti, a trajanje rotacije na tom planetu je **duže** / **kraće** od trajanja revolucije. Venera **ima** / **nema** gustu atmosferu te je smjer dnevnoga prividnog gibanja Sunca **suprotan** / **jednak** onomu na Zemlji.

2	
---	--

23. Na Mercatorovoj projekciji razmak između paralela od ekvatora prema polovima se **povećava** / **smanjuje**, a time je **žrtvovana** / **očuvana** ekvivalentnost. Topografske karte u Hrvatskoj izrađuju se u **Van der Grintenovoj** / **Mercatorovoj projekciji**. Vodoravne crte pravokutne mreže na topografskoj karti su sa strane označene kilometrima koji označavaju udaljenost od **ekvatora** / **početnog meridijana**.

2	
---	--

24. Zemlja se na svom putu oko Sunca ne giba jednakom brzinom. Brža je u **afelu** / **perihelu** te je ljetna polovica godine na južnoj polutki **dulja** / **kraća**. Tijekom godine Sunce je u zenitu između **polarnica** / **obratnica**, a 20. veljače njegov zenitalni položaj je bliže **ekvatoru** / **južnoj obratnici**.

U SLJEDEĆA TRI ZADATKA POVEŽI POJMOVE UPISIVANJEM SAMO JEDNOGA SLOVA NA CRTE ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. JEDAN SE POJAM IZ DESNOGA STUPCA NE MOŽE POVEZATI.

2	
---	--

25. Poveži vrste nebeskih tijela s njihovim objašnjenjem.

___ meteor	A) Nestalno svemirsko tijelo koje posve razvijeno ima glavu (jezgru) i rep.
___ komet	B) Stjenoviti ili pjeskoviti ostatak svemirskog tijela koje je palo na Zemlju.
___ meteorid	C) Svjetlosna pojava u Zemljinoj atmosferi nastala izgaranjem svemirskog tijela.
___ asteroid	D) Sitno, čvrsto tijelo koje putuje planetarnim sustavom.
	E) Kameno ili metalno svemirsko tijelo većeg promjera koji samostalno ili u skupini sličnih tijela obilazi oko Sunca.

2	
---	--

26. Poveži kartografske pojmove s odgovarajućim objašnjenjima.

___ aerofotogrametrija	A) Visinska razlika između dvije točke na Zemlji.
___ ekvidistancija	B) Uopćavanje sadržaja pri izradi karata sitnijih mjerila.
___ generalizacija	C) Tehnika pravilnog unošenja geografskog nazivlja na karte.
___ kartografska nomenklatura	D) Visinska razlika između dvije osnovne izohipse.
	E) Zračno snimanje terena za izradu izvornih karata.

2	
---	--

27. Poveži vrste karata koje se izrađuju u Hrvatskoj s odgovarajućim mjerilima.

___ hrvatska osnovna karta	A) 1 : 500
___ katastarski plan	B) 1 : 5 000
___ detaljna topografska karta	C) 1 : 25 000
___ geografska pregledna (korografska) karta	D) 1 : 75 000
	E) 1 : 500 000

U SLJEDEĆA TRI ZADATKA UPIŠI ODGOVORE NA CRTE.

2	
---	--

28. Planinar se kretao od planinarske kuće 4 km azimutom 90° . Od toga je mjesta skrenuo i kretao se novim zadanim azimutom 180° u dužini od 3 km. Do planinarske kuće se vratio najkraćim putem.

Koliki je ukupno prešao put? _____

Koliku je površinu omeđio? _____

Prostor za računanje

2

29. Ako je globus izrađen u mjerilu 1 : 80 000 000, koliko u centimetrima iznosi duljina ekvatora na tom globusu? _____

Tko je izradio prvi poznati globus 150. g. pr. Kr.? _____

Prostor za računanje

3

30. Dva vojna zrakoplova su na nosaču aviona u Gvinejskom zaljevu gdje se sijeku ekvator i početni meridijan. Od toga mjesta jedan je zrakoplov krenuo ravno na istok, a drugi na zapad. Zrakoplov koji je krenuo na istok prešao je 45° geografske dužine, a onaj koji je krenuo na zapad prešao je 135° geografske dužine.

Koliko još kilometara moraju ukupno prijeći oba zrakoplova, nastave li letjeti bez promjene smjera da bi se sreli? _____

Na kojoj će se geografskoj dužini sresti ako nastave letjeti svojim dosadašnjim brzinama?

Na kojoj će se geografskoj dužini sresti ako nastave letjeti međusobno jednakim brzinama?

Prostor za računanje

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ GRAFIČKIH PRILOGA.

3

31. Koje su **tri** tvrdnje o sadržaju na priloženoj geografskoj karti točne?

- Reljef prikazan na sjeveroistočnom dijelu karte je strmiji od reljefa prikazanog na jugozapadnom dijelu.
- Najveće naselje na karti je Mitrovac.
- Područje prikazano na sjeveroistočnom dijelu karte prekriveno je livadama.
- Središte Kutjeva nalazi se na nadmorskoj visini od 233 m.
- U središtu naselja Venje nalazi se crkva, koja je ujedno i trigonometrijska točka.

2

32. Koji crtež prikazuje pravilno određivanje strana svijeta pomoću Sunca i sata (zaokruži slovo **ispod** točnog odgovora)? Je li ovakav način orijentacije u sjevernom umjerenom pojasu precizniji ljeti ili zimi uzevši u obzir pomicanja kazaljki na satu ovisno o ljetnom ili zimskom računanju? _____

SJEVER

a)

JUG

b)

JUG

c)

SJEVER

d)

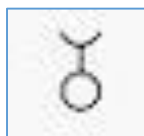
2

33. Na slici je prikazana je Lambertova azimutalna projekcija. Na toj karti kao jedan od elemenata vjernosti očuvana je _____. Prikazanu projekciju prema obliku geografske mreže (plohi projiciranja) ubrajamo u _____ projekcije.

3

34. Na crtu ispod svakog topografskog znaka upiši objekt koji prikazuje.

3

35. Koliko iznosi ekvidistanca na priloženom crtežu? _____

Nadmorska visina špilje je _____.

Kolika je relativna visinska razlika između špilje i dvorca? _____

